

[Etusivu](#) > ... > [Perhe- ja Perintöoikeudelliset Asiat](#) > [Vanhempainvastuu: Huoltajuus ja Tapaamisoikeus](#) > Austria

Vanhempainvastuu: huoltajuus ja tapaamisoikeus

Sisällön tuottaja:

European Judicial Network
(in civil and commercial
matters)

1 Mitä lakitermi "lapsen huolto" käytännössä tarkoittaa? Mitä oikeuksia ja velvollisuuksia lapsen huoltajalla on?

Lapsen huollolla (vanhempainvastuu) tarkoitetaan vanhempien velvollisuuksia ja oikeuksia. Se kattaa muun muassa lapsen hoidon ja kasvatuksen sekä hänen omaisuutensa hoidon ja hänen edustamisensa (siviililain (*Allgemeines bürgerliches Gesetzbuch, ABGB*) 158 §).

Alaikäisen lapsen hoito käsittää ABGB:n 160 §:n mukaan erityisesti lapsen fyysisestä hyvinvoinnista ja terveydestä huolehtimisen sekä lapsen valvonnan ja kasvatuksen. Lisäksi se käsittää erityisesti lapsen fyysisen, henkisen, hengellisen ja moraalisen kehityksen turvaamisen ja luontaisten ominaisuuksien, kykyjen, taipumusten ja kehitysmahdollisuuksien tukemisen sekä koulutuksesta ja ammattiin valmistumisesta huolehtimisen. Lapsen hoitoon kuuluu myös lapsen sairaanhoito, ja kasvatukseen kuuluu lapsen oleskelusta päättäminen (ABGB:n 162 §), kuten ulkomaan matkasta päättäminen, sekä koulun valinta tai uskonnosta ja uskonnon vaihtamisesta päättäminen. Lapsen kasvattamista koskevaan oikeuteen kuuluu myös oikeus etunimen antamiseen.

Lapsen omaisuuden hoito kattaa esimerkiksi oikeuden määrätä lapsen elatusavusta (elatusavun määrän vahvistaminen ja muuttaminen, vastaanotto ja kuittaus sekä periminen ja käyttö). ABGB:n 164 §:n mukaan vanhempien on hoidettava lapsen omaisuutta asianmukaisesti ja huolellisesti.

Oikeudellisella edustuksella tarkoitetaan oikeutta ja velvollisuutta toteuttaa oikeustoimia lapsen puolesta. Niihin kuuluu sellaisia lapsen nimissä toteutettavia edustustoimia, joista aiheutuu lapseen välittömästi kohdistuvia oikeuksia tai velvollisuuksia, sekä suostumuksia. Oikeudellisella edustuksella tarkoitetaan lapsen hoitoa ja kasvatusta sekä lapsen omaisuuden hoitoa perheen ulkopuolella (*Außenverhältnis*) (esim. hoitosopimuksen tekeminen lääkärin kanssa tai suostumuksen antaminen lapsen sairaanhoitoon) ja perheen sisällä (*Innenverhältnis*) (esim. lääkkeiden antaminen, vaippojen vaihto tai kotitehtävien valvonta). Näiden lisäksi oikeudellisella edustuksella tarkoitetaan ("puhtaaksi" oikeudelliseksi edustukseksi luonnehdittavia) tapauksia, joissa on kyse nimen muuttamisesta, kansalaisuuden vaihtamisesta, isyyden tunnustamisesta avioliiton ulkopuolella tai muusta lasta koskevien yksilön oikeuksien hallinnoinnista.

2 Kuka lapsen huoltaja yleensä on?

Molemmat vanhemmat ovat yleensä lapsen huoltajia, kun lapsi on syntynyt avioliitossa tai vanhemmat ovat avioituneet keskenään lapsen syntymän jälkeen (ABGB:n 177 §:n 1 momentti). Kun lapsi ei ole syntynyt avioliitossa, lapsen huoltaja on yksinomaan äiti (ABGB:n 177 §:n 2 momentin ensimmäinen virke).

Jos lapsen huollosta ei ole aiemmin tehty oikeudellista päätöstä, voivat vanhemmat, jotka eivät ole avioliitossa keskenään, ABGB:n 177 §:n 2 momentin toisen virkkeen mukaan määrätä, että heillä on yhteishuoltajuus. Tämä edellyttää, että he ovat henkilökohtaisesti ja samanaikaisesti läsnä väestörekisterivirastossa (*Standesbeamter*) ja että heille on tiedotettu asian oikeusvaikutuksista. Jos vanhemmat asuvat erillään, heidän on sovittava

keskenään, kumman vanhemman luona lasta on tarkoitus hoitaa pääasiallisesti. Vanhemmat voivat vaihtoehtoisesti myös tehdä sopimuksen tuomioistuimessa tai esittää sopimuksen tuomioistuimelle (ABGB:n 177 §:n 3 momentti). Tuomioistuin voi myös määrätä vanhemmille yhteishuoltajuuden (ABGB:n 180 §:n 2 momentti).

Yhteishuoltajuuden purkaminen edellyttää tuomioistuimen päätöstä. Tuomioistuimen on tässä tapauksessa pyrittävä sovintoratkaisuun. Jos sovintoratkaisua ei saada aikaan, tuomioistuin päättää, että huoltajuus uskotaan yksin toiselle vanhemmalle tai että yhteishuoltajuutta jatketaan (ABGB:n 180 §). Jos tuomioistuin päättää yhteishuoltajuudesta, se päättää myös, kumman vanhemman luona lasta hoidetaan pääasiallisesti. Näiden päätösten yhteydessä on ennen kaikkea otettava huomioon lapsen etu.

Jos toinen vanhemmista on yksinhuoltaja, toinen heistä saa ABGB:n 180 §:n nojalla oikeuden pitää yhteyttä lapseen sekä oikeuden saada tietoa ja tulla kuulluksi lasta koskevista asioista sekä edustaa lasta.

3 Voidaanko lapselle määrätä muu huoltaja, jos lapsen vanhemmat eivät kykene tai ovat haluttomia toimimaan lapsensa huoltajina?

Jos kumpikaan vanhemmista ei pysty toimimaan lapsensa huoltajana, tuomioistuimen on päätettävä, kummille isovanhemmille (tai toissijaisesti kenelle isovanhemmalle) tai keille sijaisvanhemmille (tai kenelle sijaisvanhemmalle) lapsen huolto uskotaan. Jos lapsen huolto on uskottava iso- tai sijaisvanhemmille, ovat etusijalla yleensä isovanhemmat tai sijaisvanhemmat pariskuntana yksittäiseen iso(sijais)vanhempaan nähden, jollei lapsen etu toisin edellytä. Jos kumpikaan vanhemmista ei pysty toimimaan lapsensa huoltajana jollakin osa-alueella, edellä sanottua sovelletaan kyseisen osa-alueen osalta. Lapsen huollosta päätettäessä on ennen kaikkea otettava huomioon lapsen etu.

Jos yksinhuoltajavanhempi ei kykene toimimaan lapsen huoltajana, tuomioistuimen on päätettävä, uskotaanko lapsen huolto kokonaan tai osittain toiselle vanhemmalle, isovanhempipariskunnalle tai yhdelle isovanhemmalle tai sijaisvanhempipariskunnalle (sijaisvanhemmalle). Toisella vanhemmalla on kuitenkin etusija iso- ja sijaisvanhempiin nähden, jos lapsen huollon uskominen hänelle on lapsen edun mukaista.

Jos lapsen vanhemmat, isovanhemmat tai sijaisvanhemmat eivät tule kyseeseen, lapsen huolto voidaan uskoa jollekulle muulle sopivalle henkilölle (ABGB:n 204 §). Lapsen etu on tärkein kriteeri tämän henkilön valinnan kannalta. Lapsen toiveet ja vanhempien toiveet on otettava asianmukaisesti huomioon (ABGB:n 205 §:n 1 momentti). Kyseeseen tulevat ensisijaisesti sukulaiset ja toissijaisesti muut lähipiiriin kuuluvat henkilöt tai viime kädessä muuten sopivat henkilöt, muun muassa lastensuojelu- ja nuorisoviranomaiset (*Kinder- und Jugendhilfeträger*) (ABGB:n 209 §).

4 Kuinka huoltajuudesta päätetään silloin kun vanhemmat eroavat tai muuttavat erilleen?

Yhteishuoltajuus säilyy avioeron ja avioliiton mitätöinnin yhteydessä. Jos vanhemmat haluavat säilyttää avioliitossa vallinneen yhteishuoltajuuden, heidän on kuitenkin esitettävä tuomioistuimelle kohtuullisen ajan kuluessa sopimus siitä, kumman vanhemman luona lapsi asuu pääasiallisesti. Tuomioistuimen on hyväksyttävä sopimus, jos se on lapsen edun mukainen. Lapsen huoltoa ei voida järjestää vanhempien yhteishuoltajuutena siten, että toinen vanhemmista vastaisi esimerkiksi vain lapsen hoidosta ja kasvatuksesta ja toinen vain lapsen omaisuuden hoitamisesta ja lapsen edustamisesta. Lapsen huolto on kokonaisuudessaan aina uskottava sille vanhemmalle, jonka luona lapsi asuu pääasiallisesti. Jos sopimusta ei saada avioeron jälkeen aikaan kohtuullisessa ajassa tai se ei ole lapsen edun mukainen, tuomioistuin päättää, kummalle vanhemmista jatkossa uskotaan lapsen yksinhuoltajuus, jos ei myöskään saada aikaan sovintoratkaisua (mahdollisen sovittelijan avullakaan).

Vanhemmat voivat myös sopia, että lapsen huolto säilyy avioeron jälkeen yksin toisella vanhemmalla. Sopimusta siitä, kumman vanhemman luona lapsi asuu pääasiallisesti, ei tässä tapauksessa tarvita. Edellä mainittua ei sovelleta vain avioeron yhteydessä vaan myös silloin, kun alaikäisen lapsen vanhemmat ovat vielä avioliitossa keskenään mutta asuvat pysyvästi erillään. Tässä tapauksessa tuomioistuin kuitenkin tekee päätöksen vain jommankumman vanhemman pyynnöstä.

Avopuolisoiden eron yhteydessä lapsen huollon määräytymiseen sovelletaan edellä avioeron yhteydessä

kuvattua menettelyä. Tuomioistuin voi sen vuoksi uskoa avioliiton ulkopuolella syntyneen lapsen vanhemmille yhteishuoltajuuden yhteistalouden purkautuessa ja silloinkin, kun yhteistaloutta ei ole koskaan ollut. Tämä edellyttää kuitenkin lapsen edun mukaisen sopimuksen tekemistä lapsen asumisesta.

5 Jos vanhemmat pääsevät sopimukseen lapsen huoltajuudesta, miten sopimus saadaan oikeudellisesti sitovaksi?

Ks. kysymys 4.

6 Jos vanhemmat eivät pääse yksimielisyyteen lapsen huoltajuudesta, mitä muita keinoja asian ratkaisemiseksi on tuomioistuinkäsittelyn lisäksi?

Vanhemmat voivat saada neuvontaa lastensuojelu- ja nuorisoviranomaisilta (perheneuvonnasta) tai vastaavilta yksityisiltä tahoilta. Vanhemmat voivat vaihtoehtoisesti käydä sovittelussa tai käyttää parisuhde-, vanhempain- tai muita neuvontapalveluja.

7 Jos vanhemmat vievät asian oikeuteen, mistä lapseen liittyvistä asioista tuomari voi päättää?

Huoltajuusasiaa käsittelevä tuomari voi viran puolesta aloittaa menettelyn ja tehdä päätöksen vain lapsen huolto- ja tapaamisoikeutta koskeissa asioissa. Jos lapsen hyvinvointi on välittömästi uhattuna, on tehtävä ilmoitus lastensuojelu- ja nuorisoviranomaiselle, joka voi välittömässä vaaratilanteessa määrätä asianmukaisia toimenpiteitä – aina huoltajuuden purkamiseen asti.

Lapsen elatuksesta ei voida määrätä viran puolesta. Siitä määrätään vain alaikäisen henkilön oikeudellisen edustajan tai täysi-ikäisen elatusapuun oikeutetun henkilön hakemuksesta. Lasten (myös täysi-ikäisten lasten) elatusapuasiat kuuluvat hakemuslainkäytön piiriin (*Außerstreitverfahren*). Asian käsittelystä vastaa tuomioistuimen virkamies (*Rechtspfleger*).

8 Jos tuomioistuin päättää, että huoltajuus kuuluu yksin toiselle vanhemmista, tarkoittaako tämä, että hän saa päättää kaikista lasta koskevista asioista kysymättä toiselta vanhemmalta?

Vanhemmalla, joka ei ole lapsen huoltaja, on oikeus saada lapsen huoltajalta ajoissa tietoa ja esittää huomautuksia lasta koskevista tärkeistä asioista ja suunnitelluista toimenpiteistä, jotka edellyttävät yhteyshuoltajuuden yhteydessä lapsen yhteistä edustamista (ABGB:n 167 §:n 2 ja 3 momentti) (tiedonsaantioikeus ja oikeus tulla kuulluksi). Huomautukset on otettava huomioon, jos niissä esitetyt toiveet ovat lapsen etua edistäviä. Mainitut oikeudet kattavat myös vähemmän tärkeitä asioita (jokapäiväisiä asioita lukuun ottamatta), jos vanhempi, joka ei ole lapsen huoltaja, olisi valmis pitämään säännöllisesti yhteyttä lapseen mutta yhteydenpito ei onnistu esimerkiksi, koska se ei ole mahdollista elämäntilanteen vuoksi tai koska lapsi torjuu sen (ABGB:n 189 §:n 3 momentti).

Jos lapsen huoltajavanhempi kieltäytyy itsestään täyttämästä näitä velvoitteita, tuomioistuin voi hakemuksesta tai lapsen edun ollessa uhattuna myös viran puolesta toteuttaa asianmukaisia toimenpiteitä (ABGB:n 189 §:n 4 momentti). Tuomioistuin voi esimerkiksi antaa velvoitteita laiminlyöväälle vanhemmalle konkreettisia tehtäviä tai antaa valtuudet tietojen hakemiseen lääkäriltä tai koulusta sille vanhemmalle, joka ei ole lapsen huoltaja. Lapsen huolto voidaan ABGB:n 181 §:n mukaan myös purkaa osittain tai kokonaan, jos huoltajavanhempi vaarantaa käyttäytymisellään lapsen edun.

Tuomioistuin voi rajoittaa tiedonsaantioikeutta ja oikeutta tulla kuulluksi tai peruuttaa ne kokonaan, jos niiden käyttäminen uhkaa vakavasti lapsen etua. Sama pätee, jos oikeuden haltija käyttää niitä väärin tai toisen vanhemman kannalta kohtuuttomalla tavalla. Nämä oikeudet kumoutuvat lisäksi, jos oikeutettu vanhempi itse kieltäytyy perusteettomasti pitämästä yhteyttä lapseen (ABGB:n 189 §:n 2 momentti).

Lapsen huolto on aina järjestettävä lapsen edun kannalta parhaalla mahdollisella tavalla. Lapsen edun

arvioinnissa on otettava asianmukaisesti huomioon lapsen persoonallisuus, hänen tarpeensa ja erityisesti hänen luontaiset ominaisuutensa, kykynsä, taipumuksensa ja kehitysmahdollisuutensa sekä vanhempien yksilöllinen tilanne.

Lapsen kaikkien huoltajien (vanhemmat, isovanhemmat, sijaisvanhemmat ja muut lasta huoltavat henkilöt) sekä henkilöiden, joilla on muita oikeuksia ja velvollisuuksia lapseen nähden (esim. tapaamisoikeus), on lapsen edun turvaamiseksi pitäydyttävä kaikista sellaisista toimista, jotka haittaavat lapsen suhdetta muihin henkilöihin, joilla on oikeuksia ja velvollisuuksia lapsen suhteen, tai toimista, jotka voisivat vaikeuttaa näille kuuluvien tehtävien hoitamista (hyvän menettelytavan säännöt, ABGB:n 159 §).

9 Jos tuomioistuin päättää, että vanhemmilla on yhteishuoltajuus, mitä se käytännössä merkitsee?

Oikeudellisen edustuksen osalta sovelletaan yksinedustuksen periaatetta, jonka mukaan kummallakin vanhemmalla on oikeus ja velvollisuus edustaa lasta yksin. Toisen vanhemman toteuttama oikeustoimi on lainvoimainen myös silloin, kun toinen vanhempi ei hyväksy sitä (ABGB:n 167 §:n 1 momentti). Kummankin lasta edustamaan oikeutetun vanhemman suostumus tarvitaan vain tapauksissa, jotka on lueteltu tyhjentävästi ABGB:n 167 §:n 2 momentissa (esim. etu- tai sukunimen vaihtaminen, uskonnon omaksuminen tai vaihtaminen, kodin ulkopuoliseen hoitoon vieminen).

Myös toisen oikeudelliseen edustukseen oikeutetun vanhemman suostumus ja oikeusviranomaisen lupa tarvitaan edustustoimiin ja suostumuksiin sellaisissa omaisuudenhoitoasioissa, jotka eivät kuulu tavanomaiseen taloudelliseen toimintaan (ABGB:n 167 §:n 3 momentti). Esimerkkinä näistä asioista ovat kiinteän omaisuuden luovutus tai kiinnitys, luopuminen oikeudesta perintöön, perinnön vastaanottaminen tai perinnöstä luopuminen ehdoitta sekä sellaisen lahjoituksen vastaanottaminen, johon liittyy kiinnityksiä.

Siviilioikeudellisissa menettelyissä kummallakin vanhemmalla on oikeus edustaa lasta yksin. Menettelyn ensimmäisen toimen suorittanut vanhempi toimii lapsen edustajana niin kauan kuin vanhemmat eivät pääse yhteisymmärrykseen edustamisesta tai tuomioistuin ei ole määrännyt jompaakumpaa heistä tai kolmatta osapuolta edustajaksi (ABGB:n 169 §). Vanhempien on tällöin noudatettava hyvän menettelytavan sääntöjä (ks. kysymys 9).

10 Minkä tuomioistuimen tai viranomaisen puoleen tulee kääntyä, jos halutaan laittaa lapsen huoltoasia vireille? Mitä muodollisuuksia tähän liittyy ja mitkä asiakirjat hakemukseen tulee liittää?

Tuomioistuinten toimivallasta annetun lain (*Jurisdiktionsnorm, JN*) 109 §:n mukaan toimivaltainen on se piirituomioistuin (*Bezirksgericht*), jonka tuomiopiirissä lapsen vakinainen asuinpaikka on tai jos hänellä ei ole vakinaista asuinpaikkaa Itävallassa, hänen (tavallinen, tosiasiallinen) asuinpaikkansa on. Jos lapsella ei ole asuinpaikkaa Itävallassa, toimivaltainen on se tuomioistuin, jonka tuomiopiirissä oikeudellisella edustajalla on vakinainen asuinpaikka tai jos hänellä ei ole vakinaista asuinpaikkaa Itävallassa, se tuomioistuin, jonka tuomiopiirissä jommallakummalla vanhemmista on vakinainen asuinpaikka. Muussa tapauksessa toimivaltainen on Wienin kaupungin piirituomioistuin (*Bezirksgericht Innere Stadt Wien*). (Tavallisesta) asuinpaikasta poiketen vakinainen asuinpaikka tarkoittaa yleensä paikkaa, jossa asutaan pysyvästi jokin tietty aika (noin kuusi kuukautta).

Yksinhuoltajuutta tai huoltajuuteen osallistumista koskeva hakemus voidaan esittää postitse tai suullisesti niin sanottuina virka-aikoina (*Amtstage*) (vähintään kerran viikossa, yleensä tiistaiaamupäivisin) toimivaltaiselle piirituomioistuimelle kirjattavaksi pöytäkirjaan. Osapuolten ei tarvitse käyttää asianajajaa. Jos he kuitenkin haluavat käyttää asianajajaa, he saavat valita vain yhden asianajajan (suhteellinen asianajankäyttövelvoite, hakemuskäyttöä koskevan lain (*Außerstreitgesetz, AußStrG*) 101 §:n 1 momentti).

Hakemukseen on sisällytettävä asian kuvaus, hakijan ja hänen edustajansa etu- ja sukunimi ja osoite sekä tarvittaessa hänen tiedossaan olevien muiden osapuolten nimet ja osoitteet. Yksityisoikeudelliseen asemaan liittyvissä asioissa on ilmoitettava näiden lisäksi myös osapuolten syntymäaika ja -paikka sekä kansalaisuus (*AußStrG:n* 10 §:n 3 momentti).

Jos hakemuksessa on jokin muotoon tai sisältöön liittyvä puute, joka estää menettelyn etenemisen, tuomioistuin ei voi heti hylätä tai evätä hakemusta vaan sen on ensin pyrittävä korjaamaan hakemus (AußStrG:n 10 §:n 4 momentti).

11 Mitä menettelyä näissä asioissa sovelletaan? Onko kiireellisiä tilanteita varten erityistä menettelyä?

Näissä asioissa sovelletaan AußStrG:n mukaista muita kuin varsinaisia oikeudenkäyntiasioita koskevaa menettelyä (*Verfahren außer Streitsachen*).

Tuomioistuimen on lapsen edun mukaisesti myönnettävä tai purettava lapsen huolto ja henkilökohtaista yhteydenpitoa koskevan oikeuden käyttäminen erityisesti luottamuksellisen suhteen ylläpitämiseksi ja oikeudellisen selkeyden luomiseksi, myös väliaikaisesti, kiireellisessä menettelyssä. Tämä voi olla erityisesti tarpeen vanhempien avioeron tai asumuseron jälkeen (ABGB:n 180 §:n 1 momentin 1 alakohta). Tällä päätöksellä on väliaikainen sitovuus ja täytäntöönpanokelpoisuus, jos tuomioistuin ei sulje niitä pois.

12 Myönnetäänkö oikeudenkäyntikuluihin oikeusapua?

Siviilioikeudellisissa menettelyissä on hakemuksen perusteella myönnettävä oikeusapua siviiliprosessilain (*Zivilprozessordnung, ZPO*) 63–73 §:n nojalla, jos osapuoli ei pysty vastaamaan menettelykustannuksista vaarantamatta perustoimeentuloaan. AußStrG:n 7 §:n 1 momentin mukaan näitä säännöksiä on sovellettava tarvittaessa myös hakemuskäytön alaan kuuluvissa asioissa (kuten lasten elatusapua koskevissa menettelyissä).

Perustoimeentuloksi katsottava määrä on abstrakti käsite, joka sijoittuu palkansaajien tilastollisen keskiansion ja vähimmäistoimeentulon edellyttämän määrän välille. Perustoimeentulon katsotaan vaarantuvan, jos kyseinen osapuoli ja hänen elättämänsä perhe eivät pystyisi huolehtimaan edes välttämättömimmistä tarpeistaan, kun otetaan huomioon kaikki käytettävissä oleva varallisuus tai mahdollisuus säästämiseen pidempään kestävä menettelyn aikana. Oikeusapua voidaan myös myöntää kattamaan osa kuluista.

Oikeusapua myönnetään vain silloin, kun hakijan vaatimus tai väite ei ole selvästi perusteeton tai tehty vilpillisessä mielessä. Oikeusapua voidaan myöntää sekä luonnollisille henkilöille että oikeushenkilöille. Osapuolten kansalaisuudella ei ole tässä suhteessa merkitystä.

Oikeusapu kattaa väliaikaisen vapautuksen tuomioistuinmaksuista, todistajille, asiantuntijoille ja tulkeille maksettavista korvauksista sekä osapuolten matkakuluista, jos heidän on tultava henkilökohtaisesti paikalle. Jos lainsäädännössä edellytetään asianajajan käyttämistä (kun riita-asian arvo on yli 5 000 euroa tai alueellisten tuomioistuinten (*Landesgericht*) menettelyissä) tai jos se katsotaan tarpeelliseksi asiaan liittyvien erityispiirteiden vuoksi, osapuolelle nimitetään väliaikaisesti maksuton itävaltalainen asianajaja. Asianajajan tehtäviin kuuluu myös neuvoa osapuolta tuomioistuimen ulkopuolisista riidanratkaisukeinoista ennen tuomioistuinmenettelyn käynnistämistä.

ZPO:n 71 §:ssä säädetään, että oikeusapua saaneen osapuolen on maksettava osittain tai kokonaan takaisin määrät, joista hänet on väliaikaisesti vapautettu ja joita ei ole vielä maksettu. Lisäksi hänen on maksettava nimitetyn asianajajan palkkiotaulukon mukaiset määrät, jos osapuolen perustoimeentulo ei enää tämän vuoksi vaarannu. Kun menettelyn päättymisestä on kulunut kolme vuotta, oikeusavun takaisinmaksuvelvoitetta ei enää sovelleta. Jotta tuomioistuin voi arvioida, täytyvätkö takaisinmaksuedellytykset, se voi vaatia osapuolta toimittamaan asianmukaisen määräajan kuluessa uuden selvityksen varallisuudesta ja myös kohtuullisessa määrin näyttöä siitä.

13 Voiko lapsen huoltoa koskevaan päätökseen hakea muutosta?

Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen päätöksiin, jotka koskevat lapsen huoltoa, voi hakea muutosta (AußStrG:n 45 §). Muutoksenhaun määräaika on neljätoista päivää päätöksen kirjallisen jäljennöksen tiedoksiannosta lukien (AußStrG:n 46 §:n 1 momentti). Muutoksenhausta päättää yleensä toisen oikeusasteen tuomioistuin.

Muutoksenhakumenettelyssä annetusta muutoksenhakutuomioistuimen päätöksestä voidaan eräissä tapauksissa tehdä valitus seuraavaan oikeusasteeseen (*Revisionsrekurs*), joka on korkein oikeus (*Oberster Gerichtshof*) (vrt. AußStrG:n 62 §). Kyseinen valitus voidaan tehdä vain, jos siihen liittyy sellaisen oikeudellisen kysymyksen ratkaiseminen, jolla on ratkaiseva merkitys oikeudellisen yhtenäisyyden, oikeusvarmuuden tai oikeuskehityksen kannalta. On kuitenkin monia asioita, joissa valitusta ei voi tehdä. Ne koskevat esimerkiksi oikeusapua, kustannuksia ja maksuja. Valituksen esittämisen määräaika on neljätoista päivää muutoksenhakutuomioistuimen päätöksen tiedoksiannosta lukien (AußStrG:n 65 §:n 1 momentti). Valituksessa on oltava asianajajan tai notaarin allekirjoitus (AußStrG:n 65 §:n 3 momentin 5 alakohta).

14 Joissain tapauksissa lapsen huoltoa koskevan päätöksen täytäntöönpanoa täytyy hakea tuomioistuimelta tai toiselta viranomaiselta. Mitä menettelyä tällaisissa tapauksissa sovelletaan?

AußStrG:n 110 §:n 2 momentin nojalla täytäntöönpanolain mukainen täytäntöönpano ei ole sallittu. Tuomioistuimen on määrättävä hakemuksen perusteella tai viran puolesta AußStrG:n 79 §:n 2 momentin mukaisia oikeasuhteisia pakkokeinoja. Niihin kuuluvat erityisesti sakkorangaistukset, kaikkiaan enintään vuoden mittaiset säilönotot, määräys saapua oikeuteen sekä asiakirjojen, tietojen ja muun irtaimen takavarikointi. Lisäksi niihin kuuluu edunvalvojan määrääminen suorittamaan hyväksyttäviä toimia velvollisuutensa laiminlyöneen henkilön vastuulla ja kustannuksella. Henkilökohtaista yhteydenpitoa koskevat järjestelyt on pantava täytäntöön myös vastoin sen vanhemman tahtoa, joka asuu lapsen kanssa samassa taloudessa. Tuomioistuin voi panna lapsen huoltoa koskevia järjestelyjä täytäntöön myös käyttämällä kohtuullisia välittömiä pakkokeinoja.

Tuomioistuin voi AußStrG:n 110 §:n 3 momentin mukaan luopua täytäntöönpanon jatkamisesta myös viran puolesta vain, jos ja niin kauan kuin se vaarantaa lapsen edun. Tuomioistuin voi lisäksi lapsen huoltoa koskevien oikeudellisten tai tuomioistuimen hyväksymien järjestelyjen täytäntöönpanon yhteydessä pyytää lastensuojelija- ja nuorisoviranomaisilta tai perhetuomioistuinta avustavalta elimeltä (*Familiengerichtshilfe*) tukea etenkin lapsen väliaikaisen hoidon järjestämisessä, jos hänen etunsa edellyttää sitä. Välittömiä pakkokeinoja oikeudellisen järjestelyn täytäntöönpanemiseksi saavat kuitenkin käyttää vain oikeusviranomaiset. Ne voivat käyttää apuna julkisen turvallisuuspalvelun elimiä.

15 Millä tavoin tulee menetellä, jos halutaan, että toisen jäsenvaltion tuomioistuimen antama huoltajuuspäätös tunnustetaan ja pannaan täytäntöön tässä jäsenvaltiossa?

Bryssel II a -asetuksen 21 artiklan nojalla toisessa jäsenvaltiossa tehdyt päätökset tunnustetaan lain nojalla ilman eri menettelyä.

Huoltajuuspäätösten täytäntöönpanemiseksi on toteutettava eksekvatuurimenettely (Bryssel II a -asetuksen 28-artikla). Mainitun asetuksen 30 artiklassa jätetään menettelyoikeudellisista seikoista säättäminen kansallisen lainsäädännön tehtäväksi (Itävallassa hakemusasioita koskevan lain 112–116 §).

16 Minkä tuomioistuimen puoleen tulee tässä jäsenvaltiossa kääntyä, jos halutaan vastustaa sitä, että toisen jäsenvaltion tuomioistuimen antama huoltajuuspäätös tunnustetaan? Mitä menettelyä tällaisissa tapauksissa sovelletaan?

Toisessa jäsenvaltiossa annetun huoltajuuspäätöksen tunnustamatta jättämistä koskevat pyynnöt (Bryssel II a -asetuksen 21 artiklan 3 kohta) kuuluvat eksekvatuurimenettelyn tavoin sen piirituomioistuimen toimivaltaan, jonka tuomiopiirissä lapsen vakinainen asuinpaikka on tai jos hänellä ei ole vakinaista asuinpaikkaa Itävallassa, hänen asuinpaikkansa on. Jos lapsella ei ole asuinpaikkaa Itävallassa, toimivaltainen on se tuomioistuin, jonka tuomiopiirissä oikeudellisella edustajalla on vakinainen asuinpaikka tai jos hänellä ei ole vakinaista asuinpaikkaa Itävallassa ja jos kyseessä on alaikäinen henkilö, se tuomioistuin, jonka tuomiopiirissä jommallakummalla vanhemmista on vakinainen asuinpaikka. Muussa tapauksessa toimivaltainen on Wienin kaupungin

piirituomioistuinin (JN:n 109a § yhdessä kyseisen lain 109 §:n kanssa).

17 Mitä lakia tuomioistuin soveltaa lapsen huoltoa koskevassa oikeudenkäynnissä silloin kun lapsi tai osapuolet eivät asu tässä jäsenvaltiossa tai kun he ovat eri maiden kansalaisia?

Jos Itävallan tuomioistuimet ovat toimivaltaisia Bryssel II a -asetuksen tai vuoden 1996 Haagin lastensuojelusopimuksen nojalla, ne soveltavat ensisijaisesti Itävallan lakia.

Tämä verkkosivu on osa [Sinun Eurooppasi](#) -sivustoa.

[Anna palautetta](#) sisällön hyödyllisyydestä.

■ Päivitetty viimeksi: 16/12/2020

Tämän sivuston eri kieliversioita ylläpitävät Euroopan oikeudellisen verkoston kansalliset yhteysviranomaiset. Käännökset on tehty Euroopan komissiossa. Muutokset, joita jäsenvaltiot ovat saattaneet tehdä tekstin alkuperäisversioon, eivät välttämättä näy käännöksissä. Komissio tai Euroopan oikeudellinen verkosto eivät ole vastuussa tiedoista, joita esitetään tai joihin viitataan tällä sivustolla. Ks. oikeudellinen huomautus, josta löytyvät tästä sivustosta vastaavan jäsenvaltion tekijänoikeussäännöt.